

ВПЛИВ ЕЛЕМЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ НА РІСТ ТА РОЗВИТОК ГІБРИДІВ СОНЯШНИКУ

Гладишевська Я.Й., магістр

Гарбар Л.А., кандидат с.-г. наук, доцент

e-mail : garbarl@ukr.net

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Основна олійна культура, яка вирощується в Україні, є, як відомо, соняшник. Серед олійних культур він займає близько 70 % посівних площ. А це, в свою чергу, складає 85 % валового збору олійних. Із насіння соняшнику виробляється близько двох третин всіх рослинних олій. Олія соняшнику знайшла широке застосування безпосередньо в харчуванні та кулінарії. Вона широко застосовується для виготовлення різних сортів маргаринів, майонезу, овочевих та рибних консервів, кондитерських та хлібобулочних виробів. Частина олії, яка непридатна для використання в їжу, використовують за виробництва мила, олів, лінолеуму, клейонки та інших виробів. За поживністю та засвоюваністю олія соняшнику випереджає жири тваринного походження. Проте, показники урожайності соняшнику знаходяться не на високому рівні. Так, за середньої урожайності у світі 2,0 т/га, урожайність насіння соняшнику в Україні складає 2,3 т/га.

Ріст рослин включає комплекс складних хімічних та фізіологічних процесів. Процеси росту рослин є складними біохімічними перетвореннями. Вони проходять із різною інтенсивністю та мають місце в диференційованих тканинах за рахунок утворення нових елементів і збільшення старих елементів її структурних елементів. Усі ці процеси відіграють вирішальну роль у формуванні врожайності сільськогосподарських культур та визначаються надходженням поживних речовин і вологи, необхідних для створення нових тканин і їх диференціації, формування вегетативних і генеративних органів, проходження наступних фаз росту і розвитку.

Процеси росту регулюються чинниками, які включають генетичні особливості, гормональну регуляцію та біологічний потенціал культури. Розвиток будь-якого рослинного організму стимулює зміну рівноважного рівня фітогормонів. Активністю ростових процесів можна керувати комплексним впливом технологічних елементів. До цих елементів належить забезпечення раціонального використання поживних речовин і вологи.

Розвиток гібридів соняшнику визначається не лише гібридним складом та особливостями їх росту та розвитку, виходячи з характеристик, закладених на генетичному рівні. Вагома роль належить факторам навколишнього середовища, які є нерегульованими, та елементам технології вирощування, що піддаються коригуванню виробником.

Дослідження були проведені впродовж 2020-2021 рр. в умовах Київської області на чорноземах типових малогумусних.

Відповідно до поставленої мети була розроблена програма досліджень та схема польового досліду. Схема досліду передбачала вивчення гібридів (чинник

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В РОСЛИННИЦТВІ

У ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ (25 травня 2022 р.)

А) – Wolf, Альзан, варіантів удобрення (чинник В) - $N_{60}P_{20}K_{30}$; $N_{80}P_{40}K_{45}$; $N_{100}P_{60}K_{60}$ та застосування ретарданту Сетар (чинник С).

Результати досліджень показали, що тривалість міжфазних періодів залежала, як від варіанту удобрення, генетичних особливостей гібридів, які ми вивчали, так і від фази росту та розвитку культури, погодних умов та впливу препарату Сетар.

Тривалість міжфазних періодів визначалася більше варіантами удобрення, ніж впливом від застосування ретарданту, дія якого проявлялася вже в період закладання кошика.

При цьому на початкових фазах росту та розвитку культури впливу чинників не було виявлено. Варто зазначити, що в період утворення кошика – цвітіння тривалість періоду у гібриду Альзан становила за впливу варіантів удобрення без застосування ретарданту – від 24 до 28 діб. Застосування ретарданту дозволило збільшити його тривалість до 26–28 діб. У гібриду Wolf показники відповідно змінювалися від 23–29 діб (без ретарданту) та 26–28 діб (ретардант).

У міжфазний період цвітіння – дозрівання у межах гібриду показники варіювали у гібриду Wolf від 47 до 52 діб, у гібриду Альзан – 50–55 діб.

В цілому період сходи-дозрівання у гібриду Wolf залежно від чинників, які ми вивчали змінювався у діапазоні від 110–124, у гібриду Альзан – 114–126 діб.

Список використаної літератури

1. Горбатюк Е. М. Продуктивність посівів соняшнику. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2017. №3. С. 23–25.
2. Каленська С.М., Горбатюк Е.М., Гарбар Л.А. Особливості розвитку кореневої системи соняшнику за різних регламентів сівби. *Таврійський науковий вісник*. Херсон. 2018. Вип. 100. Т. 1. С. 76-80.
3. Гарбар Л.А., Ліщук У., Довбаш Н. І., Кнап Н.В. Ефективність удобрення у формуванні продуктивності соняшнику. *Рослинництво та ґрунтознавство*. НУБіП України. Том 12. № 1 (2021). С. 28- 38.